

HRVATSKI ŠKOLSKI MUZEJ

Andrije Hebranga 40, 10000 Zagreb, tel.: 42-06-04, 42-06-27 fax: 42-06-27

1 SKUPLJANJE GRAĐE

U 1995. godini broj predmeta u muzejskim zbirkama povećao se za 589. Uz ostalo, prikupljeno je:

- 184 fotografije (darom: 180, otkupom: 4)
- 59 arhivalije - diplome, svjedodžbe, rukopisi, izvješća, rukopisni ljetopisi škola (darom: 53, otkupom: 4)
- 83 školska udžbenika i priručnika (darom: 54, otkupom: 29)
- 151 učenički školski list (sve darovano)
- 69 likovnih i ručnih radova učenika (darom: 68, otkupom: 1)
- 41 učilo ili predmet školskog pribora (sve darovano).

Među darovanim predmetima vrijednošću se ističu oni iz donacije obitelji Sabolov (knjige, časopisi i učila), iz donacije obitelji Svoboda (udžbenici i diplome) te dar Osnovne škole Petra Zrinskog u Zagrebu (ljetopisi škole), a među otkupljenim predmetima prošlostoljetni udžbenici dalmatinskih škola te ženski ručni rad iz pučke škole u Petrinji iz 1893./94. Prikupljeni učenički školski listovi brojem i vrijednošću reprezentiraju suvremeno stvaralaštvo djece i mladeži, osobito kad je riječ o temama vezanim uz domovinski rat.

2 ČUVANJE I ZAŠTITA

U 1995. godini posebna je pozornost poklonjena preventivnoj zaštiti predmeta u muzejskim zbirkama, što je bilo omogućeno sredstvima koja je osigurao Gradski fond za obrazovanje, kulturu i znanost, a koja su distribuirana preko MDC-a.

Unatoč kroničnom nedostatku prostora za adekvatan smještaj građe, u zbirkama učila, likovnih radova i radova učenika očišćeno je, provjetreno, PH-neutralnim beskiselinim kartonom, odn. papirom ili folijom zaštićeno, te pohranjeno:

- 29 akvarela (19. st.)
- 166 zemljovida (18.-19. st.)
- 163 zidne ploče za školsku nastavu (19. st.)
- 300 likovnih radova učenika (I. pol. 20. st.)
- 33 crteža (19./20. st.)
- 757 uzornika tekstilnog rukotvorstva (kraj 18. - poč. 20. st.).

U zbirci fotografija očišćeno je 100 izvornih fotografija; folijom je obloženo 500 fotografija, a u zaštitne vrećice spremljeno je 113 negativa.

U zbirci udžbenika i priručnika očišćeno je i preseljeno u drugi prostor 1200 udžbenika, a unikatni i raritetni primjerci posebno su zaštićeni.

U arhivskoj zbirci očišćeno je i u kutije pohranjeno 50 skupina dokumenata, a u 15 omota razvrstana je građa koja je determinirana; 72 arhivalije (školski protokoli, knjige zapisnika, dnevnik D. Jarnević te fond Discrictum studiorum Zagrabiensis) preventivno je zaštićen oblaganjem beskiselinim papirom.

Obavljeni su restauratorski i konzervatorski radovi na vitrinama muzejskoga postava i knjižnice iz 1901. godine (Zavod za restauriranje umjetnina), a iz zbirke udžbenika i priručnika restaurirano je i konzervirano 30 knjiga (Restauratorska radionica HDA).

Na rasvjetnim tijelima u privremenim depoima postavljani su UV-filtri.

3 DOKUMENTACIJA

3.1 Inventiranje

Nastavljajući intenzivniji rad na obradi muzejskih predmeta i izradi potrebne dokumentacije o njima, u prvom redu zbog nepotpunosti naslijedene dokumentacije te zbog zahtjeva stalnoga postava, u 1995. obavljeno je:

- u zbirkama učila, školske opreme i likovnih radova izrađena je dokumentacija za 559 predmeta (inventarna knjiga, matični kartoni i omoti), a reinventirano je 37 predmeta. Riječ je o predmetima iz 19. i s početka 20. stoljeća, i to pomagalima za nastavu krasopisa, risanja, jezikoslovne nastave te o učilima za početnu stvarnu nastavu, zatim o učeničkim radovima iz tih predmeta, kao i o likovnim radovima učenika i nastavnika;
- u zbirci fotografija inventirano je 150 fotografija a katalogizirano 200 fotografija i 30 negativa te je izrađeno 150 fototečnih kartona;
- u zbirci udžbenika i priručnika podaci o 2665 udžbenika uneseni su u kompjutorsku bazu podataka;
- u zbirci učeničkih školskih listova naslovi su razvrstani i složeni, a podaci o 413 naslova / 1256 brojeva, odn. sveščića uneseni su u kompjutorsku bazu podataka. Kroz Knjigu ulaska muzejske, bibliotečne i arhivske građe provedene su 1383 jedinice, pojedinačno ili skupno. U Knjizi izlaska (radi privremene posudbe) provedena su 143 predmeta.

3.2 Fototeka

Za dokumentaciju o izložbama i drugim programima muzeja izrađene su 83 fotografije.

3.3 Dijateka

Dijateka muzeja dopunjena je sa 31 dijapozitivom.

3.4 Hemeroteka

Hemeroteka muzeja (novinski članci o školstvu) povećana je za 2181 jedinicu.

3.5 Videoteka

Za videoteku je snimljeno ili presnimljeno 744 minute video-dokumentacije.

4 BIBLIOTEKA

Nakon višegodišnje zapuštenosti i nedostupnosti javnosti, prošle godine dovršeno je obnavljanje prostora

i opreme Pedagoške knjižnice Davorina Trstenjaka, koja je 26. svibnja 1995. otvorena za javnost.

U prostor preuređenoga knjižnog depoa, čiji je kapacitet sada udvostručen, pohranjeno je - nakon čišćenja i razvrstavanja - oko 35.000 svezaka, dok je u prostoru nove čitaonice smještena najnovija pedagoška literatura, referentna zbirka te tekuća pedagoška periodika.

U 1995. nabavljeno je 269 naslova monografskih publikacija (kupnjom: 164, darom: 108, razmjenom: 7 naslova) te 79 naslova periodičkih publikacija, časopisa i novina (darom: 38, pretplatom: 12, razmjenom: 29 naslova).

U kompjutorsku bazu podataka uneseni su tijekom 1995. kataložki podaci 3369 naslova. Usporedno s tim obavljeno je novo signiranje knjižnog fonda, izdavanje knjiga za zbirku udžbenika i priručnika te naslova za otpis, kao i označavanje građe za restauriranje ili novi uvez.

Tijekom drugoga polugodišta 1995. u čitaonici je radilo oko 300 korisnika, pretežito studenata i istraživača povijesti školstva.

5 STALNI POSTAV

Priprema stalnoga postava trebala je u 1995. godini biti prioritetnom zadaćom muzeja. No, na tom polju učinjeno je relativno malo, u prvom redu zbog toga jer nije osiguran i muzeju dodijeljen prostor za proširenje, a što je podrazumijevala prvotna inačica zamisli stalnoga postava (na minimalno 500 m²). Premda su na njenom tragu stručnjaci i vanjski suradnici muzeja nastavili razrađivati koncepciju te izradili idejni projekt obnove i organizacije prostora i stalnoga postava Hrvatskoga školskog muzeja (što uključuje i tematske cjeline izložbe i njene prateće sadržaje, te medije i opremu za izlaganje), daljnje korake - izradu projektne dokumentacije, definiranje izložbenih cjelina i specifikaciju predmeta koji će biti izloženi, a potom dizajnerska rješenja i izradu troškovnika te realizaciju - sve to zaprečava nepoznanica kojim će i kolikim prostorom raspolagati muzej za stalni postav i priređivanje planiranih javnih, u prvom redu edukativnih programa namijenjenih djeci i mladeži, a da istodobno ne budu ugrožene ostale funkcije muzeja.

6 STRUČNI RAD

Najveći dio stručnoga rada bio je vezan uz obradu muzejskih zbirki i izradu dokumentacije o muzejskim predmetima. Stručni djelatnici muzeja obavili su i niz drugih poslova vezanih uz sređivanje zbirki. U arhivskoj je zbirci oko 4200 dokumenata rinfuznoga gradiva razvrstano po godinama te brojevima urudžbenoga zapisnika ili prema sadržaju.

6.1 Ekspertize

Obavljeno je desetak usmenih ekspertiza, uglavnom u vezi s predmetima za otkup.

6.2 Posudba građe

Tijekom 1995. muzej je posudio srodnim ustanovama, ponajviše za izložbe, oko 140 predmeta. Riječ je o izložbama o tradicijskom vinogradarstvu i Milovanu Gavazziju (Etnografski muzej), o retrospektivi Otona Ivekovića (Umjetnički paviljon), o obilježavanju 100. obljetnice obrazovanja i rehabilitacije slijepih (Centar "Vinko Bek"), te o izložbi u povodu 100. obljetnice Školskog foruma Ise Kršnjavoga (MGC Mimara). Posudbi predmeta prethodio je izbor građe, izrada kataložkih jedinica te priprema posudbene dokumentacije.

6.3 Konzultacije sa strankama

Oko 200 osoba dobilo je obavijesti (usmene ili pisane) od stručnog osoblja muzeja o muzejskim zbirkama i o temama, odn. građi za koju su pokazali zanimanje.

6.4 Korištenje građe / davanje na uvid

Gradom iz muzejskih zbirki koristilo se četrdesetak istraživača, ponajviše za pisanje o prošlosti pojedinih škola.

6.5 Djelovanje u strukovnim društvima

U Hrvatskom društvu folklorista, Hrvatskom etnološkom društvu te u Matici hrvatskoj (V. Rapo)

U Hrvatskoj akademiji odgojnih znanosti te u Europskom forumu za slobodu odgoja (I. Vavra)

6.7 Publicistička djelatnost

Ivan Vavra

- Iz dejavnosti Hrvaškega šolskega muzeja v Zagrebu. - Šolska kronika (Ljubljana), 4(XXVIII.), 1995.
- Dr. Antun Bauer kao direktor Hrvatskog školskog muzeja u Zagrebu. - Muzeologija (Zagreb), 31, 1994.
- Prve škole u "zgradi učevnih zavoda", - Sto godina školskog foruma Izidora Kršnjavoga, MGC, Zagreb, 1995.
- Hrvatska pedagoška periodika (scenarij). - HTV (Zagreb), svibanj 1995.
- Školska knjižnica : hrvatska književnost od Bašćanske ploče do naših dana (redaktor). - Erasmus Naklada (Zagreb)

Vesna Rapo

- Barokni motivi na uzorcima tekstilnog rukotvorstva iz fundusa Hrvatskoga školskog muzeja. - Radovi Hrvatskog društva folklorista : Folklor i barok u Hrvatskoj (Zagreb), vol. 2-3, 1995.
- Blagdan Purim kod hrvatskih Židova. - Radovi Hrvatskog društva folklorista : Folklor i barok u Hrvatskoj (Zagreb), vol. 2-3, 1995.
- Židovska zajednica u Požegi. - Zlatna dolina, vol. 1, Požega, 1995.
- Vijesti HDF. - br. 1-2 i 3-4, 1995.
- Radovi Hrvatskog društva folklorista (glavna i odgovorna urednica)

Štefka Batinić i Berislav Majhut

- Listovi djece i mladeži : rasponi i naglasci. - Listopadski listodrom (katalog izložbe), 1995.

6.8 Stručno usavršavanje

B. Majhut položio je stručni ispit, a za njega je napisao radnju "Ilustracije u »Knjižnici za mladež« Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora do 1918." (69 str.).

6.8.1 Tečajevi i stručni skupovi

- Preventivna zaštita muzejskih predmeta (E. Serdar)
- Suvremene metode restauriranja (V. Rapo)
- Suvremena škola jučer - danas - sutra (I. Vavra, V. Rapo)
- Pripremanje skupa "Kulturno-povijesno naslijeđe istočne Slavonije i s posebnim osvrtom na Đakovački kraj" (V. Rapo) te skupa "Stjepan Novotny - život i djelo" (I. Vavra)
- Stručni djelatnici muzeja bili su nazočni nizu predavanja s pedagoškom ili muzeološkom tematikom

6.8.2 Studijska putovanja

- Gradski muzej u Varaždinu (E. Serdar)
- Etnografski muzej u Beču i Budimpešti te Gradski muzej u Varaždinu i Restauratorska radionica u Ludbregu (V. Rapo)
- Museum für Volkskultur u Spittalu (E. Serdar i Š. Batinić)

7 ZNANSTVENI RAD

Uza stručni rad kustosi muzeja nastavili su istraživanja na pojedinim područjima:

- povijest predškolskog institucionalnog odgoja (E. Serdar)
- hrvatska književnost za djecu 1850. - 1945. (B. Majhut)
- ženski ručni rad, stručno školstvo i židovske konfesionalne škole (V. Rapo)
- osnovno i srednje školstvo u Hrvatskoj i Slavoniji do 1918. (I. Vavra)
- V. Rapo voditelj je dvaju projekta vezanih uz povijest Židova u Hrvatskoj, a bila je i organizator IV. znanstvenog skupa "Folkloristička istraživanja u tijeku", u Varaždinu.
- Ivan Vavra napisao je elaborat koji sadržava osnove koncepcije i sadržaja, te plan izrade i objavljivanja opsežnog i reprezentativnoga povijesnog pregleda "Stoljeća hrvatskoga školstva", za koji bi (do kraja 1996.) priloge napisalo desetak autora, a u čijem bi ilustrativnom dijelu bilo publicirano mnoštvo reprodukcija predmeta iz zbirke Hrvatskoga školskog muzeja.

8 IZLOŽBENA DJELATNOST

U prostoru muzeja održane su izložbe (otvorene : utorak - petak 10 - 18 sati, subota i nedjelja 10 - 14 sati):

- Likovni radovi djece Kyota – grada-prijatelja Zagreba, veljača 1995.
- Kristina Koraj – Tapiserije i makramei, ožujak 1995.
- 120 godina osnovne Škole Petra Zrinskog U Zagrebu, travanj-svibanj 1995.

- Iza zatvorenih vrata – konzervatorska radionica i izložba restauriranih predmeta, rujan 1995., u povodu Dana naslijeđa
  - Listopadski listodrom – izložba listova djece i mladeži, listopad-studenj 1995.
  - Da nisam kakav jesam - austrijska književnost za djecu i mladež, prosinac 1995.
- Muzej je bio suorganizator, a E. Serdar u priređivačkom odboru izložbe "Sto godina školskog foruma Izidora Kršnjavoga" (MGC Mimara, prosinac 1995.) Izvan muzeja bile su izložbe:
- Ich habe angst / Mene je strah (dječji likovni radovi i fotografije o domovinskom ratu iz zbirke muzeja) - u Austriji (suradnja s Međunarodnim institutom za dječju književnost, Beč)
  - Kinder im krieg (likovni radovi djece iz Osječko-baranjske županije) - u Njemačkoj (suradnja s udrugom Mali princ iz Varendorfa)

9 IZDAVAČKA DJELATNOST

Sve izložbe u muzeju pratili su pozivnica i plakat, a uz izložbe Listopadski listodrom i Da nisam kakav jesam objavljeni su katalogi.

10 EDUKATIVNA DJELATNOST I ODNOSI S JAVNOŠĆU

Za održavanja povremenih izložaba bilo je pedesetak stručnih vodstava.

Uz izložbu Iza zatvorenih vrata grupama posjetilaca demonstrirane su metode restauriranja drva i papira, te preventivne zaštite muzejske građe; uz izložbu Da nisam kakav jesam organizirana je kreativna radionica (slušanje priča i likovno izražavanje dojmova o sadržajima izložbe).

Održana su stručna predavanja za grupu studenata muzeologije te tri grupe studenata Pedagogijskih znanosti (razredna nastava).

Deplijani s obavijestima o izložbama Listopadski listodrom i Da nisam kakav jesam upućeni su svim osnovnim školama u Zagrebu.

Djelatnici muzeja imali su tijekom godine mnoge osobne kontakte te održavali ili uspostavljali suradnju (zbog raznih zahtjeva i programa) s nizom škola, muzejskih i srodnih ustanova te pojedincima raznih struka. E. Serdar bila je aktivno uključena u rad grupe zagrebačkih muzejskih pedagoga (pri MDC-u).

O svim izložbama informirane su redakcije dnevnih listova i HRT, Radio 101 i OTV, te Školske novine, Komunalni vjesnik i Turistički informativni centar.

Prikazi izložaba objavljeni su u Večernjem listu, Vjesniku, Slobodnoj Dalmaciji, Školskim novinama, Modroj lasti, Smibu, Komunalnom vjesniku, te u programima HRT-a i OTV-a (na kojima su govorili V. Rapo, E. Serdar, Š. Batinić, B. Majhut i I. Vavra).

Na prigodnoj svečanosti (27. travnja) a u prisutnosti dužnosnika Ministarstva prosvjete i športa RH, Grada

Zagreba te Češkoga veleposlanstva u Zagrebu uručene su nagrade koje su djeca iz Hrvatske osvojila na Međunarodnoj izložbi dječje umjetnosti Lidice ž94. (Češka). Za tu izložbu muzej je 1994. priredio izbor radova s obiteljskom tematikom.

U suradnji s Kazalištem Mala scena organizirana je priredba na kojoj su proglašeni dobitnici nagrada za stvaralaštvo u školskim listovima prikupljenim za izložbu Listopadski listodrom.

11 BROJ POSJETILACA

U muzeju je tijekom 1995. godine, na povremenim izložbama bilo oko 6500 posjetitelja, uglavnom učenika osnovnih škola.

Na ostalim programima u muzeju bilo je oko 400 posjetitelja.

O broju posjetitelja izložaba u inozemstvu ne raspolazemo.